

Park Kweeklust

Beheerplan

2020 - 2035

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Ontwerpvisie	5
3	Plankaart	6
4	Algemene beheereenheden	8
5	Bomen	9
	5.1 Boomgroepen	10
	5.2 Verzameling individuen	12
	5.3 Bomenrijen	14
	5.4 Solitair	16
6	Ruig grasland	19
7	Zomen	19
8	Ruig eiland	19
9	Hagen	21
10	Oeverbeplanting	21
	10.1 Beschoeide oevers	21
	10.2 Natuurvriendelijke oevers	21

1. Inleiding

Een afwisselend buurtpark

Park Kweeklust ontstond in de jaren '70 van de vorige eeuw in de open ruimte tussen de nieuw gebouwde portiekflats en de bestaande laagbouw uit de jaren '30. Het is landschappelijk ingericht met gazon, losse boomgroepen en bosschages en een waterpartij. Zijn diverse speelplekken aanwezig en er is een vestiging van de kinderboerderij. Het vormt een schakel in de Groene Hoofdstructuur van Leiden.

Het park wordt druk bezocht door verschillende doelgroepen. Denk bijvoorbeeld aan sporten, spelen en honden uitlaten. Bij de opknopronde van 2020 speelden het goed organiseren van die verschillende functies en het vernieuwen van de speelplekken een belangrijke rol. Een ander belangrijk punt is het verbeteren van biodiversiteit. Dit ontwerp is in zijn algemeenheid actueel binnen de gemeente Leiden, maar is zeker belangrijk in een groengebied in de Groene Hoofdstructuur.

Een groen gebied is een verhaal van ontwikkeling. Het beeld vlak na aanleg is anders dan het beeld na een aantal jaar. Langzaam groeit het geheel met behulp van beheer naar een eindbeeld. Dit beheerplan beschrijft dat beheer.

4 Doel

- Het beheermatig bereiken van de einddoelen van het ontwerp.
- Het onderscheiden van unieke beheeronderdelen per parkdeel.
- Het onderscheiden van beheer nuances per beheeronderdeel.
- Voorwaarden beschrijven voor participatie en gebruik.

Bijzonderheden

Dit beheerplan beschrijft locatiespecifieke onderdelen. Alle algemene beheeronderdelen zijn opgenomen in het GBI-systeem van de gemeente. Een voorbeeld hiervan is het maaien van gazon. Dit gebeurt in elk willekeurig park op dezelfde manier.

Beheerniveaus

De gemeente Leiden heeft per gebied een beheerniveau vastgesteld op basis van beeldkwaliteit. Dit park wordt beheerd op beeldkwaliteitsniveau B. Aan zo'n beheerniveau hangt een budget. Ingezoomd op de locatie kan het voorkomen dat bepaalde delen iets meer of iets minder aandacht nodig hebben.

Dit beheerplan beschrijft de te bereiken doelen beeldend. Vier symbolen geven de mate van strakheid aan; zeer strak, strak, los en zeer los. Zeer strak hoort bijvoorbeeld bij meubilair, dat goed heel schoon en bruikbaar moet zijn. Zeer los hoort bijvoorbeeld bij natuurgroen.

Sturing op beeld

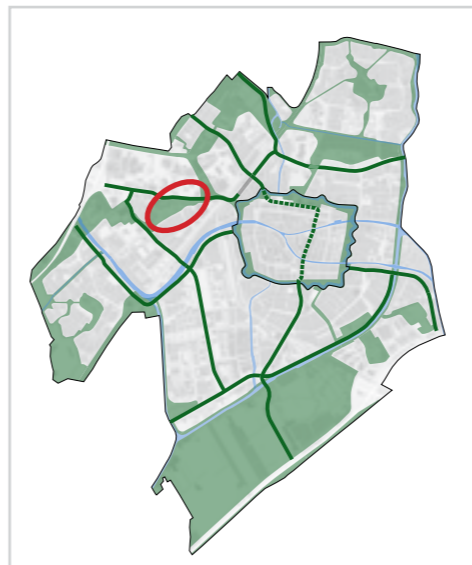
Groenelementen zoals bosschages en bomen bepalen de sfeer en de ruimte in een park. Open en besloten ruimtes, lichte en donkere plekken, assen en blikvangers moeten blijven bestaan. Het komt dus neer op grootte, kleur vorm en massa en minder op precieze plantensoorten.

Toetsmomenten

Parken krijgen om de 25 jaar een intensieve opknopbeurt. Halverwege deze periode bekijken we of alles nog naar wens verloopt. Als het nodig is kunnen dan kleinschalige aanpassingen worden uitgevoerd.

Daarnaast is er ook een jaarlijkse evaluatie. De te bespreken onderwerpen kunnen verschillen van jaar tot jaar en worden vooraf opgesteld. Aan deze evaluatie nemen, afhankelijk van de onderwerpen en locatie, ontwerpers, beheerders en vrienden van het Singelpark deel. Naar aanleiding van de jaarlijkse evaluatie kunnen beheermaatregelen worden bijgesteld.

2. Ontwerpvisie

Groene hoofdstructuur

Park Kweeklust vormt een belangrijke schakel in de groene (ecologische) hoofdstructuur.

Beheeronderdelen

- Bomen toekomstbeeld (huidige soorten in GBI)
- Vaste planten algemeen
- Gazon
- Bosschages
- Ruig grasland
- Ruig eiland
- Hagen
- Zomen
- Watervegetatie
- Pergola/klimplanten
- Verharding
- Speeielementen
- Meubilair: banken/afvalbakken
- Bruggen/vlonders

Functies en zichtlijnen

D: dierenweide

H: hondenlosloopgebied

S1: speelplek voor kleine kinderen

S2: speelplek voor grotere kinderen

S3: Verloren Landje (natuurlijk spelen)

S4: multifunctioneel sportveldje

S5: basketbalveldje/JOP

SV: speelplekje, uitstervingsbeleid

TF: Tiny Forest

Z: zitje, tevens buitenlokaal voor Tiny Forest

↔ Doorzicht

Ontwerputgangspunten

- Buurtpark voor verschillende doelgroepen.
- Zonering en afwisseling in speelaanbod.
- Losloopgebied voor honden duidelijk afgebakend zonder hek.
- Afwisselende beplanting, zoveel mogelijk inheems.
- Open naar het water, waar mogelijk natuurvriendelijke oevers.
- Tiny Forest zoveel mogelijk "in" de wijk en niet midden in het park.

Leeswijzer

1. Alle algemene beheeronderdelen en maatregelen staan in het GBI. De rode tekst geeft aan welke onderdelen dit zijn.
2. Dit document beschrijft de afwijkende of parkeigen onderdelen.

Meer informatie

Voor een uitgebreide beschrijving van de ontwerp zie: "Toelichting op het ontwerp DO" uit januari 2020.

3. Plankaart

6

	Boom
	Heestervak, laag met solitair
	Bosje
	Ruig eiland
	Zoom
	Ruig gras
	Gazon
	Losse haag
	Tiny Forest
	Pergola met klimplanten
	Pad, asfalt
	Pad, Padvast
	Speelveldje, asfalt
	Natuurvriendelijke oever
	Water
	Brug
	Heuveltje
	Rozenvak, uitstervingsbeleid
	Gebouw

Multifunctioneel sportveldje.

Zitje aan het water, aansluitend op voetpad.

Verloren Landje.

Zicht op speelplek voor de kleintjes, met langs het pad een sport- speltoestel.

7

Beeldsymbolen

Zeer strak Strak Los Zeer los

4. Algemene beheereenheden

Natuur

Dit park heeft veel ruimte voor natuurlijke ontwikkeling. Bosjes, grasland, water en oevers zorgen voor een afwisselend aanbod aan biotopen.

Beheermaatregelen:

- Snoeien en maaien van oevers zoveel mogelijk gefaseerd.
- Alleen snoeien in het broedseizoen in geval van gevaar.
- Rekening houden met rust-, schuil-, en foerageerplekken.
- Waar mogelijk snoeihout laten liggen.
- Spontane ontwikkeling van inheemse (kruiden)soorten stimuleren.
- Zorg voor een mix van oude- en jongere bomen. Zo zijn er in de toekomst ook weer oude bomen in het park.
- Laat waar mogelijk blad liggen onder bomen.
- Niet elke plek hoeft even "netjes" te zijn.

Heggenus.

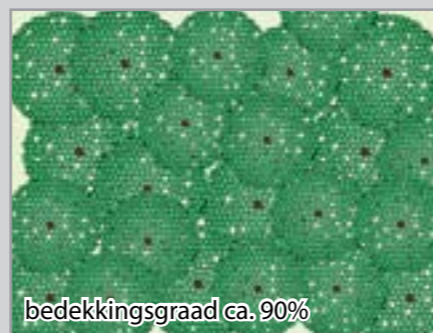
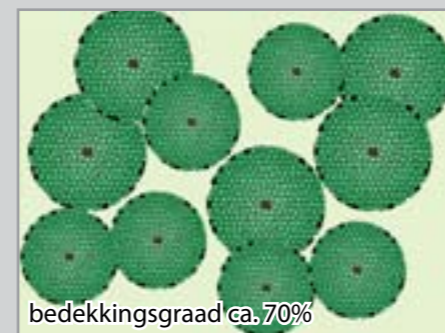

Puttertje.

De hoeveelheid licht die op bodem valt bepaalt de bedekkingsgraad van een boombeplanting.

De plantdichtheid, de diameter en de transparantie van de kroon bepalen dit.

Grote roodoogjuffer.

Roodgatje.

5. Bomen

Beeld

Bomen gezond, weinig beschadigingen.
Boombanden verkeren in voldoende staat.
Weinig wortel- en stamopschot.

Bomen zijn ingedeeld in meerdere categorieën. Tenzij anders vermeld geldt het reguliere boomonderhoud.

Verzameling individuen

Een groep bomen met een losse structuur, die lichte ruimtes vormt. De groeiwijze van de bomen en de beleving van de ruimte hieromheen is belangrijker dan het aantal bomen en de precieze locatie.

Groepen

Bomen die samen een dichte structuur vormen. Belangrijk is de massa en de kroonprojectie, niet het aantal bomen en de precieze locatie.

Bomenrij

Bomen die in een lijnvorm zijn aangeplant. Twee evenwijdige bomenrijen vormen een laan.

Puntbomen

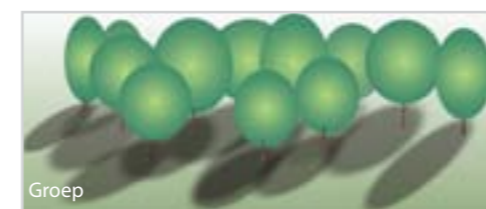
Bomen op een belangrijke plek, bijvoorbeeld als eindpunt van een zichtlijn. Bij uitval moeten deze bomen één op één vervangen worden op dezelfde plek.

Solitaire bomen

Een enkele boom in de open ruimte. Hierdoor kunnen ze onbelemmerd hun natuurlijke habitus ontwikkelen. Bij uitval moet de boom ongeveer op dezelfde plek vervangen worden.

Arboretumbomen

Deze bomen vormen een bijzondere collectie. Ze vormen een route door het gehele Singelpark en zijn gemarkeerd met een informatiebordje.

1^e grootte, groter dan 12 meter

2^e grootte, tussen 6 en 12 meter

3^e grootte, kleiner dan 6 meter

dichte kroon

half open kroon

open kroon

brede piramide

breed rond

treurvorm

smal

boom met bijzonder kenmerk

Weergave bomen

Iconen geven de gewenste grootte, vorm en kroondichtheid aan. Percentages geven de verhouding aan tussen de verschillende kenmerken. Het icoon 'boom met bijzonder kenmerk' betreft bloemen, bessen, stam met sierwaarde, bladkleur of herfstkleur.

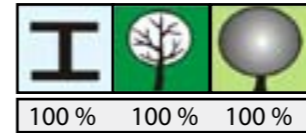
Bij vervanging moet de nieuwe soort voldoen aan de weergegeven kenmerken. Dit hoeft dus niet overeen te komen met de bestaande boomsoorten.

5.1. Boomgroepen

Groepen A

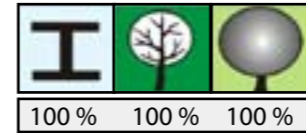
Groepen grote bomen op de dierenweide.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 70 - 90%
 - Inheems

Groep B

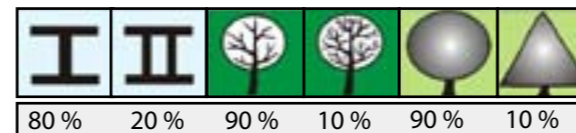
Grote bomen op het hondenloopveld.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 70 - 90%
 - Inheems

Groepen C

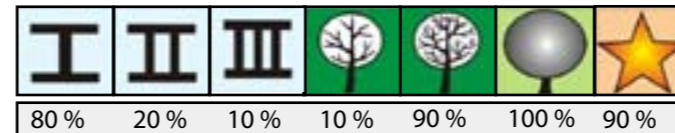
Boomgroepen op het grote speelveld. Zorgen voor afwisseling in zon- en schaduwplekken.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 70 - 90%
 - 90% Inheems

Groepen D

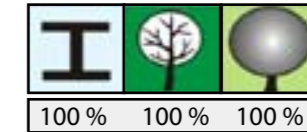
Kleinere groepen die zorgen voor een kleuraccent.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 70 - 90%
 - 50% Inheems
 - Bloei of bladkleur

Groepen E

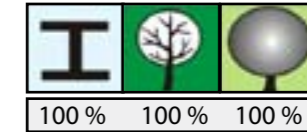
Groepen die een in- of uitgang markeren.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 70 - 90%
 - Inheems

Groep F

Groep bomen langs de Jacob Catslaan. Begeleid de weg, maar is ook een overgang naar het park.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 70 - 90%
 - Inheems

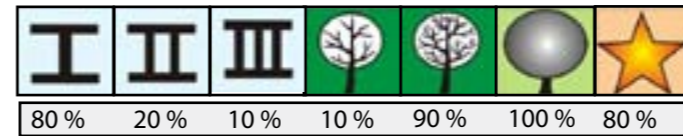
Boomgroep C, met op de voorgrond de voorbereidingen voor een nieuw bosje.

5.2. Verzameling individuen

Verzameling individuen A

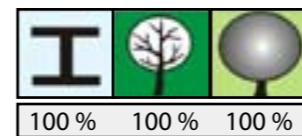
Bomen die hier en daar uit een bosschage springen.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 40-60%
 - 80% Inheems
 - Bloei of bladkleur

Verzameling individuen B

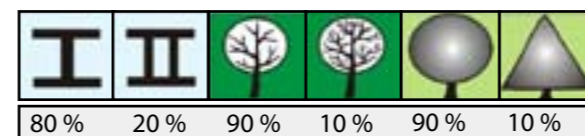
Grote bomen vormen beschutting bij de zitplek op het hondenlosloopveld.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 50-70%
 - Inheems

Verzameling individuen C

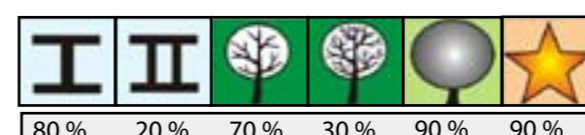
Losse groepen op velden en langs randen.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 40-60%
 - 90% Inheems

Verzameling individuen D

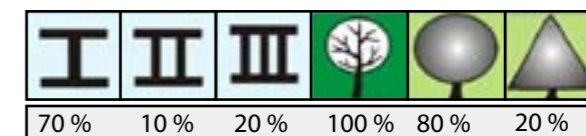
Markante bomen op het veldje bij de sportspeelplek.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 30-50%
 - 80% Inheems
 - Bloei of bladkleur

Verzameling individuen E

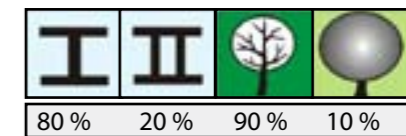
Watergerelateerde soorten.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 40-60%
 - Inheems

Verzameling individuen F

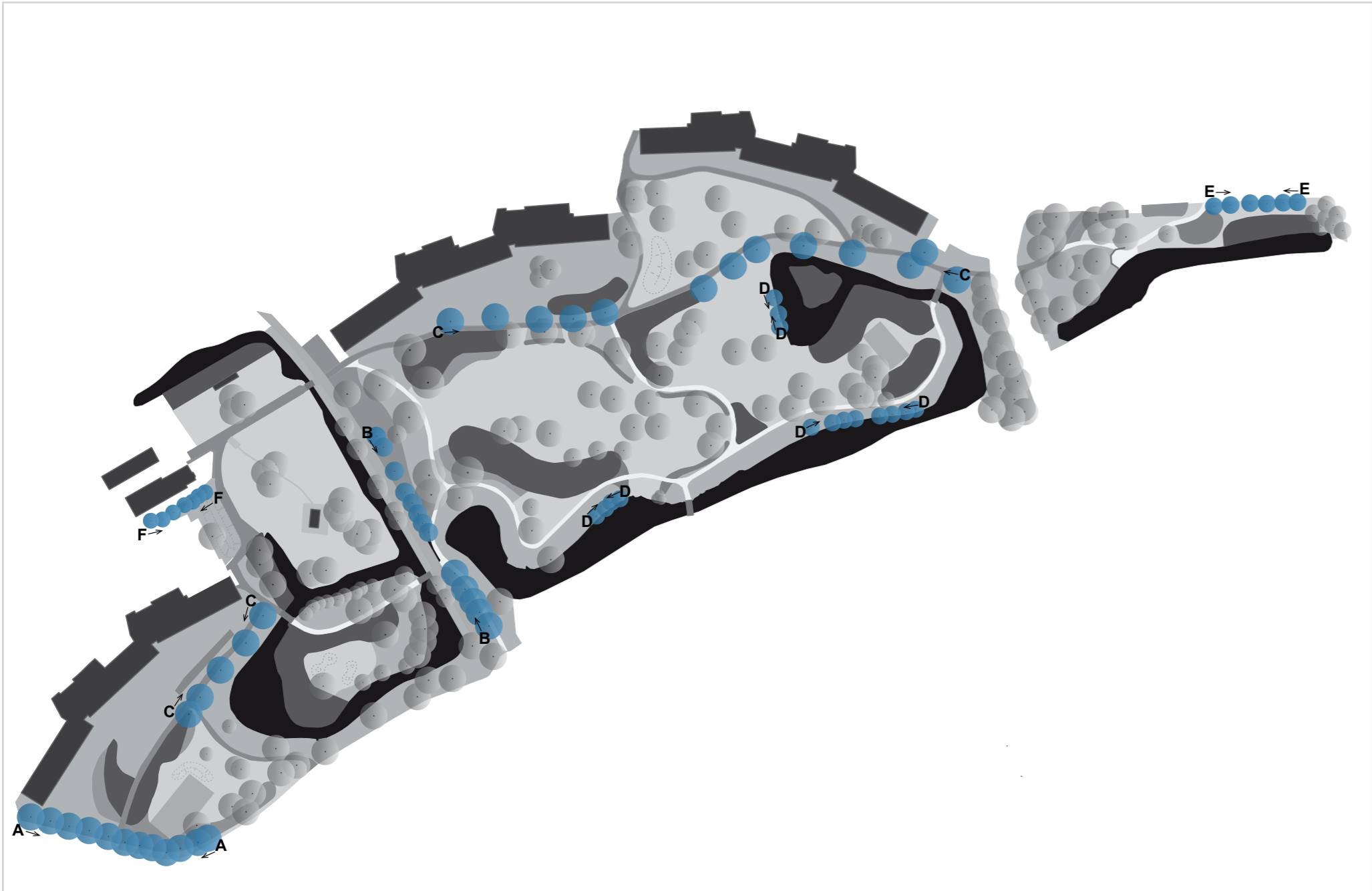
Watergerelateerde soorten in een smal randje langs het fietspad Lage Morsweg.

Belangrijke kenmerken:
 - Bedekking 30-50%
 - Inheems

Verzameling individuen B.

5.3. Bomenrijen

Bomenrijen begeleiden een oever, pad of route. Ze bestaan uit één soort.

Rij A

Bomen langs de Vierlinghlaan.

I			Belangrijke kenmerken: - Boomkronen sluiten aan - Inheems
----------	--	--	--

Rij B

Bomen langs fietspad de Lage Morsweg, oostzijde.

I			Belangrijke kenmerken: - Inheems
----------	--	--	--

Rij C

Bomen langs het doorgaade pad in de lengterichting van het park.

I			Belangrijke kenmerken: - Inheems - Begeleiding van steeds één zijde van het pad
----------	--	--	--

Rij D

Bomen langs de waterkant.

III				Belangrijke kenmerken: - Inheems - Kleine soort, of knotboom
------------	--	--	--	---

Rij E

Bomen langs de Muiderkring

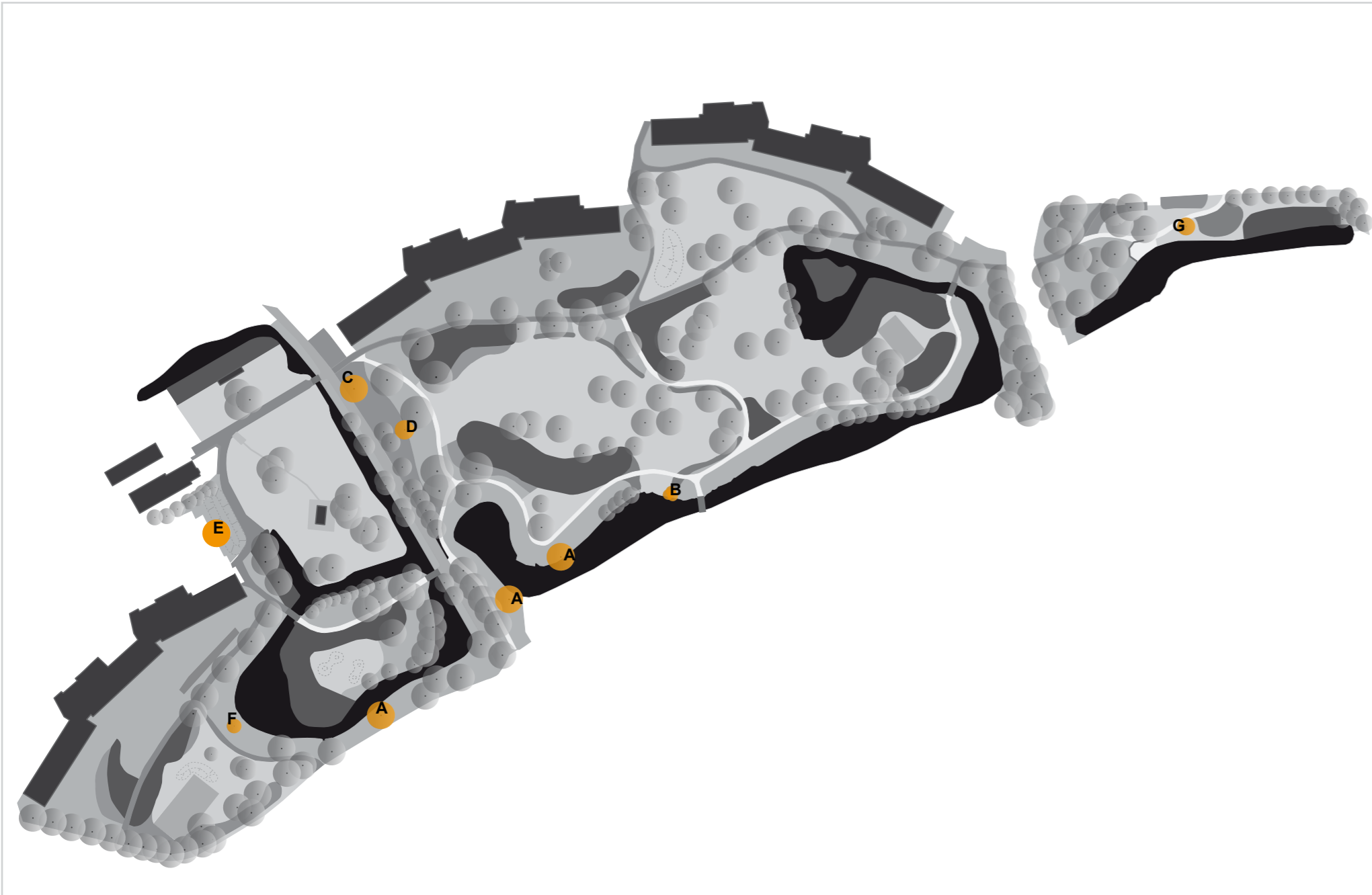
II				Belangrijke kenmerken: - Bloei of herfstkleur
-----------	--	--	--	---

Bomenrij B, naast fietspad Lage Morsweg.

Ingang bij de Jacob Catslaan met zicht op bomenrij C.

5.4. Solitaires

Solitair A

Grote markante bomen langs de brede watergang.

Belangrijke kenmerken:
- Oevergerelateerde soort.

Solitair B

Drie smalopgaande bomen bij de centrale ingang van het park.

Belangrijke kenmerken:
- Oevergerelateerde soort.

Solitair C

Grote boom bij de oversteek van het oostelijk deel naar het westelijk deel.

Belangrijke kenmerken:
- Inheems

Solitair D

Springt uit de rij langs het fiespad..

Belangrijke kenmerken:
- Opvallende stam, bloei of herfstkleur

Solitair E

Grote boom achter het dijkje bij de dierenweide..

Belangrijke kenmerken:
- Inheems

Solitair F

Grote boom achter het dijkje bij de dierenweide..

Belangrijke kenmerken:
- Opvallende vorm, bloei of herfstkleur
- Watergerelateerde soort

Solitair G

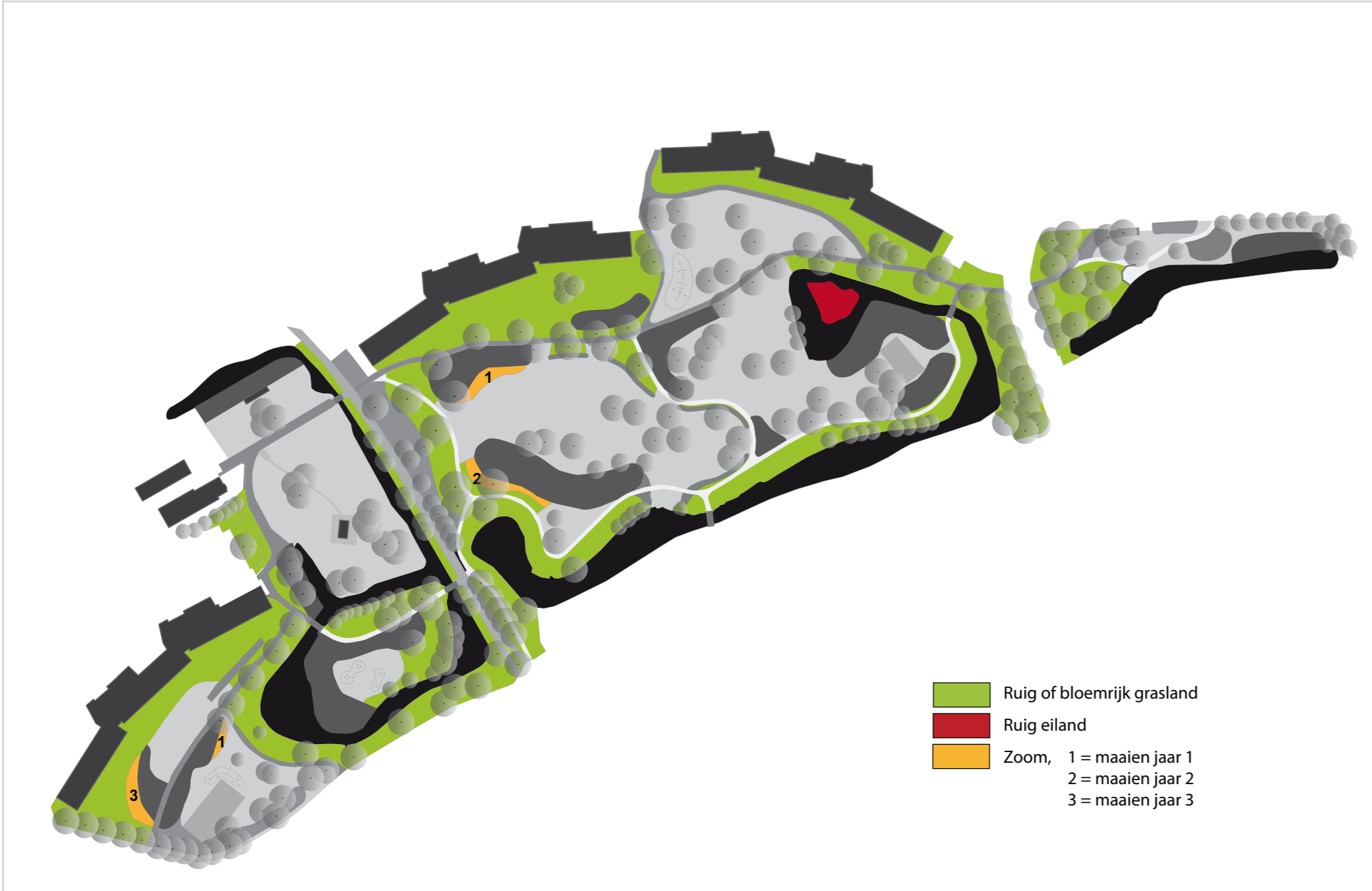
Solitair tussen het Tiny Forest en het zitje bij het water.

Belangrijke kenmerken:
- Opvallend blad, bloei, stam of herfstkleur

Zicht op natuurvriendelijke oever vanaf de Lage Morsweg.
Op de achtergrond solitaires. A.

6. Ruig grasland

Van oorsprong was alle grasland in Park Kweeklust gazon. Grote delen hiervan worden beheermatig omgevormd naar ruig-, of bloemrijk grasland. Alleen plekken die belangrijk zijn voor intensief gebruik blijven nog gazon.

beeld Hier en daar oneffenheden. Minder zodenvormende grassen. Redelijk veel verschillende soorten kruiden. Focus op afwisseling. Algemeen beeld minder hoog dan de begroeiing van het bijenlint.

Beheermaatregelen:

- Maaien en afvoeren half juni en half september.
- Maaisel eerst nog enkele dagen laten liggen, i.v.m. zaadrijping.
- Eventueel drie keer per jaar maaien (begin mei, eind juni en september) om sterke ruigtesoorten terug te dringen.
- Grote gaten aanvullen, niet bijzaaien.
- Kruidenrijkdom monitoren en zo nodig maaitijdstip aanpassen. (Bijvoorbeeld afstemmen op soorten, of gericht op het terugdringen van een sterke storingsplant).

7. Zomen

Zomen zijn de overgangszones tussen bosschage en bloemrijk grasland of gazon. Er komen veel hogere ruige soorten voor, gecombineerd met struikvormers.

beeld Natuurlijk ruig beeld. Schoon van zwerfvuil. Veel bloeiende ruigtekruiden. Hier en daar struiken. Struiken niet meer dan 20% van de oppervlakte.

Beheermaatregelen:

- Jaarlijks 33% in oktober / november maaien en afvoeren.
- Jaarlijks delen die niet gemaaid worden controleren op houtige gewassen. (zaailingen van boom- of struikvormers) en deze verwijderen.

Bosrandkruiden.

De overgang van gras naar bos. In de zoom en mantel veel pioniersoorten en van lieverlee steeds meer klimaxsoorten. In het midden van het bos is het donker en komt weinig begroeiing op de bodem voor. De rand van het bos is de plek voor kruiden en struiken. De hoeveelheid begroeiing op de bodem van een bosje is te regelen met licht: dunnen als het te donker is, bijplanten als het te licht is.

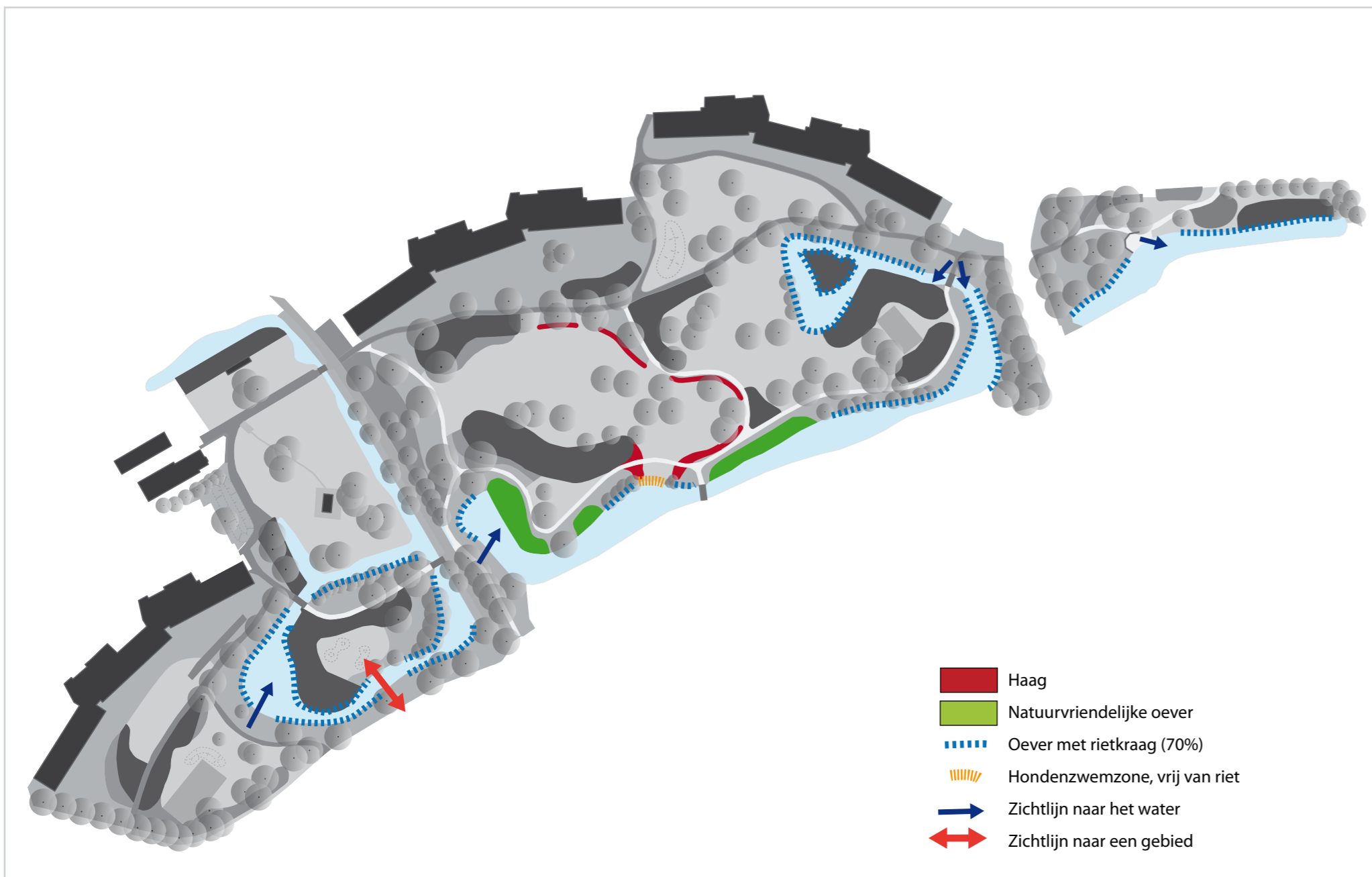
8. Ruig eiland

Verboden voor mensen, op dit kleine eilandje. Soms maken kinderen een dam over de sloot naar het eiland. Dit is ongewenst, maar in het broedseizoen streng verboden.

beeld Natuurlijk ruig beeld. Spontane ontwikkeling.

Beheermaatregelen:

- Speeldam verwijderen, zeker in het broedseizoen.
- Alleen ingrijpen als de veiligheid in het geding is.

9. Hagen

De hagen vormen een grens tussen het hondensloopgebied en het speelveld. Openingen in de haag sluiten aan op een bosschage in het speelveld. Openingen naar het speelveld sluiten aan op een haag.

beeld

Goed gesloten.
Los, waardoor de haag tot bloei kan komen.
Meerdere bloemrijke soorten.
Hoogte tot 0,8 m.

Beheermaatregelen:

- Eens per twee jaar selectief snoeien: voorjaarsbloeiërs na de bloei, zomerbloeiërs in het vroege voorjaar.
- Indien nodig inboeten.

10. Oeverbeplanting

Oevers zijn bijna overal begroeid. Vaak ook langs de randen in het water. Bij de hondenzwemplek moeten de oevers vrij blijven van begroeiing.

10.1. Beschoeide oevers

Ook hier is ruimte voor natuurlijke ontwikkeling. In het water groeien rietkragen en vlak langs de oeverlijn groeien vochtminnende kruiden. Waar geen bomen staan kan in de toekomst ook een natuurvriendelijke oever worden gecreëerd.

beeld

Begroeiing met riet-, water- en moerasplanten.
Hier en daar een open plek naar het water toe.

Beheermaatregelen:

- Riet beheren volgens de richtlijnen van Hoogheemraadschap van Rijnland.
- Bij zichtpunten het riet vóór de langste dag onder water afmaaien.
- Houtopslag op de oever verwijderen.
- Jaarlijks bladvissen in open water.
- Hondenzwemplek vrijhouden van oeverbegroeiing.
- Ontwikkeling monitoren en zo nodig beheer aanpassen.

10.2. Natuurvriendelijke oevers

Hier is de oorspronkelijke beschoeiing onder het waterniveau gedrukt. Hierdoor ontstaat een flauwe overgang van nat naar droog met bijbehorende begroeiing. De oevers zijn ingezaaid met gebiedseigen kruiden. Ze vallen ook binnen het stadsnatuurmeetnet van de gemeente Leiden. Omdat we hier te maken hebben met een voeselrijke oever is er zeker in de beginperiode extra inspanning nodig om riet en verstoringsoorten in te dammen.

beeld

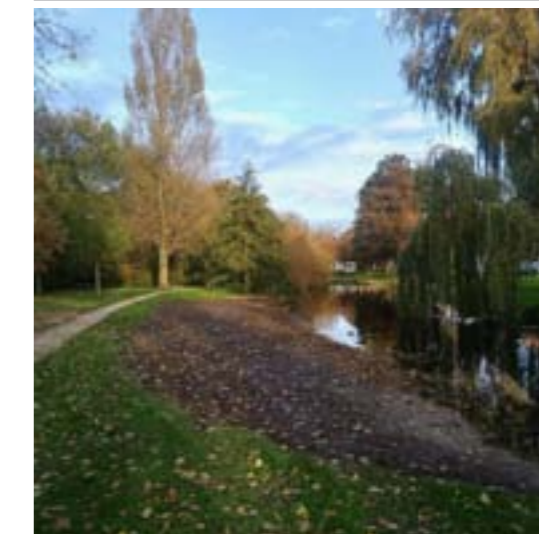
Natuurlijk beeld. Spontane ontwikkeling van oever- en moerasplanten.
Ruigtesoorten zoals lisdodde en riet beperkt toestaan.

Beheermaatregelen beginperiode:

- Verstoringsoorten tegengaan: bij gesloten vegetatie met storingsplanten maaien en afvoeren (mei).
- Riet: als het kniehoog is op het land maaien, of afmaaien onder water in het water (april/mei). Maaisel afvoeren. In het water alert zijn op vogelnesten, of eiklomp/snoeren van amfibieën.
- Maaimomenten afstemmen op vegetatieontwikkeling.

Beheermaatregelen (na het bereiken van de gewenste vegetatie):

- Kruiden afhankelijk van ontwikkeling één à twee keer per jaar maaien (half juni en eind september). Eerst nog enkele dagen laten liggen, i.v.m. zaadrijping.
- Het teveel aan riet in het najaar vóór de langste dag onder water afmaaien.

Net aangelegde natuurvriendelijke oever.

Beheermaatregelen algemeen:

- Houtopslag op de oever verwijderen.
- Jaarlijks bladvissen in open water.
- Ontwikkeling monitoren. Hierbij gebruik maken van een specialistisch bureau.

Colofon:

Gemeente Leiden

Stedelijke Ontwikkeling en Stedelijk Beheer

Team Ontwerp en Mobiliteit, Integraal Beheer en Civiel en Cultuurtechniek,
en Project en projectmanagement

Tekst: Karen Jansen

30 november 2020